

MA'NAVIY TARAQQIYOTDA MILLIY MANFAATNING O'RNI VA AHAMIYATI

*Yusupov Shermatilla Raxmatovich
Toshkent davlat transport universiteti
"O'zbek (rus) tili" kafedrasi katta o'qituvchisi*

Аннотация

Mazkur maqolada ma'naviy taraqqiyot jarayonida milliy manfaatning tutgan o'rni va ahamiyati o'rganiladi. Milliy manfaatning shakllanishi, uning ijtimoiy va ma'naviy hayotga ta'siri, shuningdek, jamiyat taraqqiyotidagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy manfaatni himoya qilish va uni ma'naviy yuksalishga moslashtirishning muhimligi yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari milliy manfaatni ma'naviy taraqqiyot bilan uzviy bog'lash zarurligini asoslashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: *milliy taraqqiyot, milliy manfaat, jamiyat taraqqiyoti, ma'naviy hayot, ma'naviy yuksalish.*

МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНОГО БЛАГА В ДУХОВНОМ РАЗВИТИИ

*Юсупов Шерматилла Рахматович,
старший преподаватель кафедры "O'zbek (rus) tili" Ташкентского
государственного транспортного университета*

Аннотация

В статье рассматривается роль и значение национального интереса в процессе духовного развития. Анализируется формирование национального интереса, его влияние на общественную и духовную жизнь, а также его роль в развитии общества. В нем также подчеркивается важность защиты национальных интересов и их согласования с духовным развитием. Результаты исследования направлены на обоснование необходимости неразрывной связи национальных интересов с духовным развитием.

Ключевые слова: *национальное развитие, национальный интерес, социальное развитие, духовная жизнь, духовный подъем.*

PLACE AND SIGNIFICANCE OF NATIONAL WELFARE IN SPIRITUAL DEVELOPMENT

*Yusupov Shermatilla Rakhmatovich,
Senior Lecturer of the Department of "O'zbek (rus) tili"
of Tashkent State Transport University*

Abstract

The article examines the role and significance of national interest in the process of spiritual development. It analyzes the formation of national interest, its impact on social and spiritual life, as well as its role in the development of society. It also emphasizes the importance of protecting national interests and aligning them with spiritual development. The results of the study are aimed at substantiating the need for an inextricable link between national interests and spiritual development.

Keywords: *national development, national interest, social development, spiritual life, spiritual uplift.*

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari jamiyat hayotining barcha sohalariga chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Milliy manfaat va ma'naviyat kabi tushunchalar bu jarayonda yanada dolzarb ahamiyat kasb etadi. Milliy manfaat, avvalo, davlat va jamiyatning ichki barqarorligi, tashqi muhitdagi raqobatbardoshligi, madaniy va ma'naviy qadriyatlarining asrashiga qaratilgan strategik maqsadlarni ifodalaydi. Shu bilan birga, ma'naviy taraqqiyot millatning o'z madaniy o'ziga xosligini saqlab qolish va uni rivojlantirishdagi asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu ikki tushuncha o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, bir-birini to'ldiradi va jamiyat rivojlanishining asosiy tayanchi hisoblanadi.

Milliy manfaatni to'g'ri anglash va uni himoya qilish ma'naviy rivojlanishning yo'nalishini belgilaydi. Har bir jamiyat o'z milliy manfaatlarini aniqlab, uni amalda ta'minlash orqali o'z kelajagini barqarorlashtiradi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot birgalikda davlatning siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida muvaffaqiyatli rivojlanishiga zamin yaratadi. Bu jarayonda ta'lim tizimi, madaniyat va san'at, ommaviy axborot vositalari kabi sohalarining roli nihoyatda muhimdir.

Globallashuv tufayli turli madaniyatlarning bir-biriga yaqinlashishi va ba'zi hollarda o'z milliy xususiyatlaridan chekinishi kuzatilmoqda. Ayrim milliy qadriyatlarning yo'qolib ketish xavfi jamiyatlarning o'z-o'zini anglashiga putur

yetkazishi mumkin. Shu sababli, milliy manfaat va ma'naviy qadriyatlarni globallashtirish sharoitida asrab qolish masalasi dolzarbdir. Milliy manfaatni himoya qilishning asosiy yo'llaridan biri – yosh avlodning ongida milliy g'urur va qadriyatlarni shakllantirishdir. Bu esa millatning madaniy va ma'naviy merosini kelajak avlodga yetkazishning muhim sharti hisoblanadi.

O'zbekiston misolida milliy manfaat va ma'naviyatning rivojlanishi alohida o'rganishga arziydi. Mustaqillik yillarida davlatning ichki va tashqi siyosatida milliy manfaatlar ustuvor bo'lib kelmoqda. Ayniqsa, milliy o'zlikni anglash, tarixiy merosni tiklash va uni yosh avlod ongiga singdirish orqali ma'naviy taraqqiyotga erishish jarayoni muvaffaqiyatli amalga oshirilib kelmoqda.

Mazkur maqola milliy manfaat tushunchasining nazariy asoslari, uning jamiyat ma'naviyatiga ta'siri va ahamiyati, shuningdek, globallashtirish sharoitida milliy manfaatni saqlash va rivojlantirish masalalarini ko'rib chiqishga qaratilgan. Ushbu masalalar nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham o'z dolzarbligini saqlab qolgan. Shuning uchun milliy manfaatni ma'naviy taraqqiyot bilan uzviy bog'lash va uni rivojlantirish istiqbollari ilmiy tahlilni talab qiladi.

Milliy manfaat – bu davlat va jamiyatning barqarorligini ta'minlashga, millatning madaniy, iqtisodiy va siyosiy manfaatlarini ilgari surishga qaratilgan strategik maqsad va tamoyillar majmui. Bu tushuncha millatning o'zligini saqlab qolish, rivojlantirish va xalqaro maydonda o'z o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi. Milliy manfaat nafaqat davlat darajasidagi siyosiy qarorlar, balki jamiyatning har bir a'zosining kundalik hayoti va faoliyatida ham namoyon bo'ladi.

Milliy manfaatni to'g'ri anglash davlatning asosiy siyosiy tamoyillarini belgilab beradi. O'zbekiston misolida bu tushuncha mustaqillik yillarida davlat siyosatining asosi bo'lib kelmoqda. Mamlakatning rivojlanish strategiyasi xalqning milliy manfaatlarini himoya qilish va rivojlantirishga qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, milliy manfaatning shakllanishi va rivojlanishi, avvalo, milliy g'urur, tarixiy meros, an'analar va ma'naviy qadriyatlar bilan chambarchas bog'liqdir.

Ma'naviy taraqqiyot – bu jamiyatning madaniy, axloqiy, ma'rifiy va intellektual rivojlanishini ifodalaydi. Milliy manfaat esa ushbu rivojlanish jarayonining yo'nalishini belgilovchi asosiy tamoyildir. Milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot o'rtasidagi uzviy bog'liqlik quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi:

1. Milliy qadriyatlarni tiklash va rivojlantirish. Har bir millatning o'ziga xos madaniyati va an'analari milliy manfaatning ajralmas qismidir. Ma'naviy taraqqiyot bu qadriyatlarni nafaqat saqlash, balki kelajak avlod uchun boyitib yetkazishni ham nazarda tutadi.

2. Yosh avlodni tarbiyalash. Ma'naviy taraqqiyot jarayonida milliy manfaatlarni yoshlarga singdirish jamiyatning barqaror kelajagini ta'minlaydi. Milliy g'urur va vatanparvarlik hissi yoshlarda milliy manfaatni himoya qilishga intilishni kuchaytiradi.

3. Jamiyatning birligi va barqarorligi. Milliy manfaat va ma'naviy qadriyatlar jamiyatning birligini mustahkamlovchi asosiy omildir. Bu jihat globallashtirish sharoitida millatning o'ziga xosligini saqlash uchun ayniqsa muhimdir.

Globallashtirish jarayonlari milliy manfaatni yangi tahdidlar va imkoniyatlar qarshisida qoldirdi. Bir tomondan, turli millat va madaniyatlar o'rtasida yaqinlashuv sodir bo'layotgan bo'lsa, boshqa tomondan, ayrim madaniy qadriyatlarning yo'qolish xavfi paydo bo'lmoqda. Milliy manfaatni himoya qilish uchun quyidagi omillar muhim ahamiyat kasb etadi:

1. Madaniy mustaqillikni saqlash. Globallashtirish jarayonlarida milliy madaniyatlar ko'pincha standartlashtirilgan xalqaro tendensiyalar ta'sirida bo'ladi. Bu jarayonda milliy manfaatlar doirasida madaniy mustaqillikni himoya qilish jamiyatning barqarorligini ta'minlash uchun zarurdir.

2. Milliy o'zlikni anglash. Milliy manfaatni anglash, avvalo, millatning o'z o'zligini anglashiga asoslanadi. Tarixiy xotira, milliy g'urur va madaniy meros bu jarayonning asosiy tarkibiy qismlaridir.

3. Ta'lim tizimining roli. Globallashtirish sharoitida milliy manfaatlarni himoya

qilish uchun ta'lim tizimi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ta'lim orqali yosh avlodga milliy qadriyatlar singdiriladi va ularning globallashuv tahdidlariga bardosh berish salohiyati oshiriladi.

Milliy manfaatni himoya qilish davlat siyosatining asosiy tamoyillaridan biri bo'lib qolishi kerak. Davlat tomonidan milliy madaniyat va an'analarni targ'ib qilish ma'naviy taraqqiyotga hissa qo'shadi. Bu jarayonda ommaviy axborot vositalari va madaniy tashkilotlarning ahamiyati va ta'siri katta. Ijtimoiy adolat va barqarorlik milliy manfaatning muhim jihatlaridan biridir. Bu omillar milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Yosh avlodni milliy manfaat va ma'naviy qadriyatlar ruhida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi kerak.

Kelajakda milliy manfaat va ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirishda quyidagi ustuvor yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:

- *Innovatsiyalarni milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish.* Globallashuv sharoitida milliy manfaatni saqlab qolish uchun texnologik va ilmiy innovatsiyalarni milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish zarur.
- *Madaniyatlararo muloqot.* Milliy manfaatni himoya qilish bilan birga, boshqa millatlar bilan madaniy hamkorlik qilish va o'zaro hurmat tamoyillarini rivojlantirish ma'naviy taraqqiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
- *Milliy manfaatni xalqaro darajada targ'ib qilish.* Milliy manfaatlarni xalqaro hamjamiyatda tanishtirish va targ'ib qilish orqali millatning o'z o'rnini mustahkamlash mumkin.

Milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot birgalikda jamiyatning barqaror rivojlanishi va madaniy farovonligini ta'minlaydi. Shu sababli, ushbu tushunchalarning o'zaro bog'liqligini to'g'ri anglash va rivojlantirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ular birgalikda jamiyatning barqaror rivojlanishi, ijtimoiy birlik va davlatning xalqaro maydondagi mavqeyini belgilovchi asosiy omillardan hisoblanadi. Milliy manfaat

millatning o'zligini saqlab qolish, iqtisodiy, siyosiy va madaniy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilsa, ma'naviy taraqqiyot jamiyatning axloqiy va intellektual yuksalishini ta'minlaydi. Ushbu ikki omilni uyg'unlashtirish orqali jamiyatning barqaror kelajagi asoslanadi.

Bugungi globallashuv sharoitida milliy manfaatni himoya qilishning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Turli madaniyatlar va tendensiyalar ta'siri ostida milliy o'zlikning yo'qolish xavfi paydo bo'lgan bir paytda, milliy manfaatning mazmuni va uni rivojlantirish strategiyalarini to'g'ri belgilash zarurdir. Shu ma'noda, milliy manfaat nafaqat davlat darajasida siyosiy tamoyil, balki har bir fuqaroning hayotiy maqsadlari va ma'naviy qadriyatlari bilan uzviy bog'liq bo'lishi kerak.

Mustaqillik yillarida milliy qadriyatlarni tiklash, yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash, madaniy va tarixiy merosni asrab-avaylashga qaratilgan ishlar bu yo'nalishda katta yutuqlarga erishilayotganidan dalolat beradi. Xususan, ta'lim va madaniyat sohalaridagi islohotlar, yoshlarni ma'naviy barkamol qilib tarbiyalashga qaratilgan dasturlar milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlamoqda.

Shuningdek, milliy manfaatni xalqaro miqyosda targ'ib qilish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Millatning o'ziga xosligini namoyon etish, xalqaro hamjamiyatda milliy manfaatlarni himoya qilish orqali millatning obro'sini oshirishga erishish mumkin. Bu esa jamiyatning ichki birligini mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, milliy manfaat va ma'naviy taraqqiyot o'zaro bir butunlikda qaralishi kerak. Ularni uyg'unlashtirish orqali nafaqat jamiyatning ichki barqarorligi, balki millatning xalqaro maydondagi muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlash mumkin. Shu bois, milliy manfaatni ma'naviy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirgan holda, jamiyatning barcha qatlamlarida bu tamoyillarni chuqur targ'ib qilish davlat va jamiyatning asosiy vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. G'afurov I. Globallashuv davrida milliy qadriyatlar. Toshkent: Ma'naviyat, 2015.
2. Xoliqov N. Milliy manfaat va davlat siyosati. Toshkent: Sharq, 2020.
3. Abduqodirov A. Yoshlarni ma'naviy tarbiyalashda milliy qadriyatlarning o'ri. Toshkent: Universitet, 2018.
4. Nazarov F. Ma'naviyat va ijtimoiy barqarorlik. Toshkent: Ma'naviyat, 2019.